

Handläggare: Lars B Strand
Tfn: 50809023

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

"Psyisk störning, brott och ansvar" (SOU 2002:3), remissyttrande

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ulf Bergh
Stadsdelsdirektör

Yngve Lindström
Avdelningschef

Sammanfattning

I betänkandet behandlas en reformerad reglering av det straffrättsliga ansvaret för psykiskt störda lagöverträdare samt formerna för ingripanden mot dem. Kommittén slår bl.a. fast att staten bör ta ett ökat ekonomiskt ansvar för den rättspsykiatriska vården genom bidrag till sjukvårdshuvudmännen. Enligt förvaltningen måste även kommunernas kostnader uppmärksammas.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för strategi och stöd i samråd med chefen för socialpsykiatriska enheten.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet "Psyisk störning, brott och ansvar (SOU 2002:3) från psykansvarskommittén till stadsdelsnämnderna Norrmalm, Kista och Farsta samt socialtjänstnämnden och stadsledningskontoret för yttrande senast den 12 april. Förlängd remisstid till den 18 april har medgivits.

I betänkandet behandlas en reformerad reglering av det straffrättsliga ansvaret för psykiskt störda lagöverträdare samt formerna för ingripanden mot dem. Reformen ska åstadkomma en ordning som innebär att psykiskt störda personer som begår brott och som är straffrättsligt ansvariga kan dömas till en påföljd som tillgodoser kravet på ett rimligt ingripande med hänsyn till det begångna brottet. Reformen skall också syfta att psykiatrin inte skall bära ett ansvar för straffrättsliga aspekter eller behovet av samhällsskydd under längre tid än som motiveras av ett vårdbehov. Kommitténs sammanfattning av dess betänkande bifogas. Hela betänkandet finns på <http://www-regeringen.se/propositioner/sou/index/htm>

Förvaltningens synpunkter

Betänkandet väcker en rad kriminalpolitiska och behandlingsfilosofiska frågeställningar. Förvaltningen begränsar sig i detta tjänsteutlåtande till de aspekter som är mest relevanta från den kommunala verksamhetens perspektiv.

Ur stadsdelsförvaltningens synvinkel är det akuta reformbehovet alltså att tillföra tillräckliga resurser för att ge psykiatrireformen avsett innehåll. Erforderlig samverkan mellan vårdgivarna försvåras bl.a. att landstinget övervältrar kostnader på kommunen. Förvaltningen har även erfarenhet av att kriminalvården söker få kommunerna att bekosta insatser under placeringar enligt § 34 lagen om kriminalvård i anstalt.

Kommittén slår fast att staten bör ta ett ökat ekonomiskt ansvar för den rättspsykiatriska vården. Den rättspsykiatriska vården bör enligt kommittén ses som en del i och ett utflöde från det straffrättsliga systemet och bör därför vara statligt finansierad. Själva driftansvaret bör emellertid enligt kommittén ligga kvar hos sjukvårdshuvudmännen. Enligt förvaltningens mening bortser kommittén här från de ökande kostnader som kommunerna har fått för insatser för psyksikt funktionshindrade. I ett kapitel om ansvaret för den rättspsykiatriska vården framhåller kommittén att om staten står för kostnaderna för den slutna vården är det rimligt att sjukvårdshuvudmännen och kommunerna tar ett större ansvar för eftervården och andra insatser i utslussningsskedet. Kommittén förefaller emellertid bortse från att det här ofta är fråga om boende på dyra institutioner vilket medför betydande kostnadsökningar för kommunerna.

De i betänkandet aktualiserade reformerna beräknas medföra besparingar för rättspsykiatrisk vård på 600 mkr. Kommittén beräknar att ökade insatser inom öppenvården beräknas kosta 100 mkr. Enligt stadsdelsförvaltningens mening bör frigjorda ekonomiska resurser även användas för att finansiera de ökade åtaganden för

kommunerna som reformen medför. Ökad psykiatrisk öppenvård medför nämligen kostnader för kommunerna för boende och sysselsättning m.m.

Staten skall enligt betänkandet ta över kostnadsansvaret för den rättspsykiatriska vården medan driften skall ligga kvar hos sjukvårdshuvudmännen. Enligt förvaltningens mening bör då staten även överta kostnadsansvaret för boende under permissioner som idag åligger kommunen. Den boendeform som är aktuell är en typ av dyrbar institutionsvistelse.

Kommittén föreslår att en ny form för verkställighet av fängelse införs, nämligen slutet boende för vissa funktionshindrade. Kommittén hänvisar här till lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som i huvudsak ålägger kommunerna ansvar. Statens institutionsstyrelse skall ansvara för verkställigheten. Då det här inte är fråga om en frivillig boendeform förutsätter förvaltningen att staten också ska svara för kostnaderna, trots hänvisningen till LSS.

Kommitténs förslag att verkställighet i andra fall skall kunna ske på LVM-hem ger ännu större anledning till oro. Det sägs nämligen ingenting om vem som ska betala. Läkare skall ha rätt att fatta vård- eller omsorgsbeslut.

I avsnittet om samverkansproblem har kommittén uppmärksammat att samverkan försvåras av olika tolkningar av betalningsansvarslagen. Denna uppfattning delas av stadsdelsförvaltningen. Kommittén har emellertid inte föreslagit någon lösning på detta problem. I det lagförslag som ingår i Tvångspsykiatrikommitténs slutbetänkande (SOU 1998:32) har föreskrivits ett helt annat samarbetsförfarande vid vårdplanering än vad som nu är fallet. Om det senare förslaget antas stärkts socialtjänstens position och förhoppningsvis minskar samarbetsproblemen.

Förvaltningen tillstyrker kommitténs förslag om nationell ledningsstruktur och system för utvärdering av behandlingsprogram.